

APRENDRE A VIURE LA LITÚRGIA

ENTREVISTA A PIERO MARINI

Glòria Barrete (publicada a *Catalunya Religió* el 22 de març de 2019)

L'home fort de la litúrgia al Vaticà. Piero Marini, arquebisbe de Martirano i president de la Comissió Pontifícia per als Congressos Eucarístics Internacionals, acaba de rebre el V Memorial Pere Tena de Pastoral Litúrgica. Hem parlat amb ell sobre litúrgia i Església.

¿Quin hauria de ser el paper de la litúrgia avui?

Per a un cristià la litúrgia ho és tot. Pensem de quina manera un no creient es torna cristià. La litúrgia és la iniciació de la vida cristiana amb el baptisme, per exemple, després amb la confirmació, i posteriorment amb l'Eucaristia. En els primers segles aquests tres ritus eren un únic sagrament, un rebia el baptisme al bap-

teri, fora de l'església, a continuació rebia la confirmació i seguidament l'Eucaristia. Era aquest l'inici de la vida cristiana, i després l'hem tallat i segmentat, però segueix sent la manera de ser cristians avui. La litúrgia ensenya com ser cristià avui, ensenya l'espiritualitat i la fe cristiana.

Interpreto, doncs, que és vital per a l'Església

És vital, clar, perquè cada diumenge som convidats a participar de l'Eucaristia per extreure la força del testimoni. El veritable sagrament del testimoni atge és l'Eucaristia; escoltem la Paraula, participem amb la comunitat de la taula del Senyor, i després sortim al món.

¿I creu que l'Església ha potenciat la litúrgia?

L'Església l'ha potenciat a partir del Concili Vaticà II perquè va ser la primera vegada en tota la història de l'Església en què un Concili parlava de litúrgia, posant així la litúrgia al centre, en el primer lloc a l'Església. El primer punt de la *Sacrosanctum Concilium*, document sobre la litúrgia, diu que s'ha de fer créixer la fe en el Poble de Déu; que hem de cridar a la unitat els germans que hi són fora; que hem d'anunciar l'Evangeli a tothom..., i per això es fa la reforma de la litúrgia. Si un vol fer créixer la seva fe, vol l'ecumenisme o vol el diàleg amb el món, ha de començar per la litúrgia.

De fet vostè afirma que la reforma de la litúrgia que es va fer al Concili Vaticà II encara no s'ha aplicat al cent per cent

Exacte, tot i que penso que del tot no s'aplicarà mai. Avui vivim un període difícil perquè si ens fixem en les preocupacions de l'Església, ¿quins són els grans problemes? La família, els joves, els pobres, la sexualitat.... ¿I quin és l'esperit cristià que proposem als joves, als pobres, a les famílies? Cap. Si un no surt ja amb una formació que dona la litúrgia, que ensenya l'escola de la vida, els problemes llavors no es resolen.

La litúrgia per a molta gent és sinònim de ritu exclusivament. ¿És alguna cosa més?

A la litúrgia hi ha dos llenguatges, el llenguatge de la paraula i el llenguatge

no verbal. Es llegeixen cartes, es llegeix l'Evangeli, aquest és el llenguatge verbal. A l'Evangeli hi ha un passatge en què els evangelistes diuen que hi havia una dona que havia sentit a parlar de Jesús; ella estava malalta i s'havia gastat tots els diners en metges; Jesús passava per allà i quan la dona veu Jesús diu que si aconseguix tocar el seu mantell es curarà i salvarà. Es posa allà, amb la gent, fins que toca el mantell de Jesús. Jesús pregunta: ¿qui m'ha tocat? Hi havia molta gent, ¿potser havia estat algun apòstol? Però Jesús insisteix en la pregunta: ¿qui m'ha tocat? Fins que la dona surt, es posa davant Jesús i li diu «he estat jo». Per una part la litúrgia és tocar quelcom, un signe, no és una paraula. I per altra banda, la litúrgia no és una cosa privada, és una cosa pública, amb la comunitat. El Senyor pregunta: «¿qui m'ha tocat?»?, i la dona ha hagut de fer la seva professió de fe davant de tots per obtenir la salvació. La litúrgia és això, l'Evangeli que vivim al moment en què anem a missa, o durant els sagraments, és tocar Jesús.

Aquest tocar, la litúrgia en definitiva, ¿és exclusiu de preveres o és per a tothom?

¿Qui són els preveres? ¿Quina és la tasca del prevere a la comunitat? Té dues tasques. La primera tasca és servir la comunitat. No és crear llaços entre Déu i ells, estan allà per servir la comunitat perquè la comunitat necessita d'un que guiï. La segona tasca és representar en els signes el Crist present en la comunitat. Crist no es veu però quan el sacerdot presideix ens recorda que és Ell qui realment presideix en realitat. La comunitat viu la litúrgia, el sacerdot no és un home més orant que un fidel, no és la seva tasca. La seva tasca és ensenyar a la comunitat a pregar junts però no ha de ser més que un laic. Són coses ideals però han de ser així.

En moltes parròquies hi ha equips dedicats a la litúrgia. ¿És bo que en cadascuna hi hagi un equip?

No crec que hagi de ser obligatori però és bo per animar la litúrgia. Sempre hi ha necessitat de fer les coses bé. La litúrgia també té una estètica, una bellesa, que és un signe també. La gent si va a missa ha d'anar-hi amb ganes, amb entusiasme, hi ha tantes coses que poden afavorir aquesta presència de Déu.... l'ambient, que l'església sigui un lloc acollidor, que estigui tot ben preparat, amb flors, amb música.... són coses que només un equip de litúrgia pot organitzar.

Però la litúrgia no és només preparar cants i lectures...

Preparar és necessari però no és la cosa més important. El més important és viure-ho, fer-ho junts en comunitat, això és la litúrgia, viure-la de veritat. Déu em convoca a l'Eucaristia, per exemple, no em convoca el prevere, i allà fa falta la meva predisposició a connectar amb tot el que allà passa. Tots els ritus compten amb ministeris, amb serveis, com el ministre de la comunió, o els lectors. Hi ha molts actors a la litúrgia i el primer actor som nosaltres, anant a Missa.

¿Com transforma la litúrgia les persones?

És una acció exterior i interior a la vegada. ¿Com ha transformat Jesús a aquella dona del passatge bíblic? Són coses que només Déu sap, però la litúrgia et garanteix que tu pots tocar en aquell moment el Senyor i que és una gràcia per a tu fer-ho.

Molts signes i rituals els desconeixen les noves generacions

L'Església hauria d'ensenyar bé la litúrgia als seminaris. ¿Què aprenen els seminaristes quan es fan sacerdots? Dos anys de Filosofia, potser, ¿per què? Després surten i no saben certes coses, ni celebrar missa. Jo conec el problema però no sé resoldre'l. Hauríem de començar allà i després oferir una formació concreta. Les homilies, per exemple, no són fàcils. Si un no la prepara, millor que es

quedi en silenci! No fas mal almenys. La litúrgia avui no és fàcil.

¿Aquí concretament o a tot el món?

A tot el món. Quan jo era petit a la missa dominical hi anava tot el poble. Tots anaven a l'Església, els creients i els no creients. Es posaven el vestit de diumenge, les dones entraven dins i la majoria d'homes es quedava fora, parlant de les seves coses. Quan sentien la campaneta es treien el barret i després continuaven parlant com abans. Quan les primeres dones sortien de l'església tornaven a casa. Així era la missa d'aquell temps. La participació era de respecte fonamental perquè tots se sentien cristians i era l'únic a fer el diumenge. No estava del tot malament però com a participació de la litúrgia en qualitat era un zero. ¿Com transformar això ara? El Concili ens ha donat moltes indicacions. Hem d'aprendre a viure la litúrgia i no acabem de viure-la mai en mode complet.

¿Una dificultat és associar litúrgia amb conservadorisme eclesial?

En litúrgia no existeix aquesta divisió entre conservadorisme i modernitat. La litúrgia és la que ens presenta l'Església. El Concili ha fet una reforma de la litúrgia que abans no es podia fer. El Concili ens ha presentat una litúrgia oberta, tenint en compte tot el recorregut històric que ha fet la litúrgia durant els segles. I ens ha dit que no hem de pensar que la litúrgia dels

nostres pares fos la perfecta, ja que no hi ha un període a la història en què hi hagi una litúrgia perfecta. Avui hem arribat fins aquí amb més preparació i formació i s'ha fet aquesta reforma litúrgica que és el canvi més gran que ha hagut a l'Església a la litúrgia des del principi fins avui.

I aquella litúrgia del Concili ¿és la que es viu avui a les parròquies?

A la litúrgia hi ha participació de l'intel·lecte però també del cor. Hem de conèixer el que fem, els signes, han de ser entenedors, però també han d'arribar al cor, als sentiments. La participació és activa amb el cos i també s'ha de participar amb l'intel·lecte i amb el cor. Al final la responsabilitat de la litúrgia que es fa i es viu a les parròquies no és responsabilitat del Papa sinó del bisbe de la diòcesi que als seus sacerdots els hi ha de dir que la litúrgia és la manera de viure el ser cristià, i no sempre ho trobem això. En una parròquia si les coses no van bé o no es fan correctament s'ha de dir al sacerdot. Amb amabilitat, però cal dir-ho. ¿Però qui ho fa això? Ningú. Hem superat ja la litúrgia clerical. El missal de Pius V diu que la missa comença «quan el sacerdot surt vestit, junt amb l'escolanet»; el missal de Pau VI diu que la missa comença «quan la comunitat està reunida», és un gran canvi. Abans la litúrgia era només celebrada per un, el prevere, ara ja no, gràcies al Concili Vaticà II.